

Z ŻYCIA ŚODR

- 2 Czas byda i mleka
- 4 Międzynarodowe Targi Techniki Rolniczej AGROTECH – impreza z rozmachem

SPECJALIŚCI RADZĄ

- 5 Groźne chowacze łodygowe
- 6 Nowości odmianowe ogórka gruntowego
- 8 Rdza gruszy duży problem w małym sadzie
- 10 Lista odmian ziemniaków zalecanych do uprawy w woj. śląskim na rok 2016
- 13 Nowe możliwości ochrony truskawek
- 14 Zalecenia pszczelarskie na miesiąc kwiecień
- 16 Uroczyste podsumowanie Wyników Oceny Wartości Użytkowej Bydła Mlecznego w woj. śląskim w roku 2015
- 18 Odrobaczanie psów i kotów
- 19 Prawnik radzi - Ochrona zwierząt

ŚRODOWISKO W KTÓRYM ŻYJEMY

- 20 Olimpiada Młodych Producentów Rolnych - ze wsparciem wfośiGW

ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH

- 22 Miejsce innowacji w rolnictwie – Działanie współpraca 2014-2020

- 23 Czy trudno zostać rolnikiem ekologicznym i czy warto nim być?

WYWIAD MIESIĄCA

- 25 Srebrny Jubileusz - 25 lat Marii Rozpondek przewodniczącej KGW „Mstowianki” w Mstowie

NOTOWANIA

- 27 Ceny rynkowe

SYGNAŁY

- 32 Bóbr - szkodnik, czy sprzymierzeniec?
- 34 Narciarski Rajd Chłopski
- 35 Konkurs Agroliga 2016

DOM I OGRÓD

- 36 Iglaki w ogrodzie
- 37 Przymaki na naszym talerzu
- 38 Pierwiastki na talerzu (cd.)

HARMONOGRAMY

- 40 Harmonogram dyżurów doradców w punktach konsultacyjnych



Przyjmujemy do druku
REKLAMY, OGŁOSZENIA, ARTYKUŁY
SPONSOROWANE - zgodnie z cennikiem.

Drobne ogłoszenia rolników
zamieszczamy bezpłatnie.

PRENUMERATĘ można zamówić
bezpośrednio w redakcji lub u doradców.

*Redakcja nie odpowiada za treść reklam, ogłoszeń
i artykułów sponsorowanych.*

*Redakcja zastrzega sobie prawo do dokonywania
skrótów i przetwarzania materiałów prasowych.*

**Adres wydawcy i redakcji
ŚLĄSKI OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
ODDZIAŁ W MIKOŁOWIE**

ul. Gliwicka 85, 43-190 Mikołów, skr. poczt. 85
tel.: 32 325 01 49, 32 325 01 57, fax 32 325 01 44
e-mail: M.Hankiewicz@odr.net.pl

Redakcja: Maurycy Hankiewicz - redaktor naczelny,
Barbara Gąsiorowska, Karina Kwaśniewska,
Bernadeta Pieter

Zdjęcie na okładce - K. Kwaśniewska

Druk: Drukarnia TOP DRUK w Łomży

Nakład: 2600 egz.

Rdza gruszy stanowi aktualnie i można się obawiać, że w najbliższych latach, nadal będzie stanowić poważne zagrożenie dla zdrowotności gruszy w sadach przydomowych i ogrodach działkowych.

RDZA GRUSZY duży problem w małym sadzie

W sadach zlokalizowanych w środkowej części województwa śląskiego, lustrowanych w 2015 roku nie spotkałam zdrowych liści gruszy. Zainspirowana sytuacją oraz licznymi pytaniami sadowników amatorów i doradców postanowiłam napisać kilka słów na temat tej bardzo rozpowszechnionej w ostatnich latach choroby grzybowej gruszy.

Rdza gruszy jest problemem sadów w których ochrony przed chorobami nie stosuje się w ogóle lub stosuje się ją w bardzo ograniczonym zakresie. W większości przypadków środki grzybobójcze stosowane w zwalczaniu parcha gruszy jednocześnie zabezpieczają drzewa przed rdzą gruszy. Niestety liczba dostępnych preparatów do zwalczania parcha gruszy w amatorskiej uprawie drzew owocowych jest mocno ograniczona. Praktycznie dla nieprofesjonalistów jest dostępny Miedzian 50 WP, Miedzian Extra 350 SC. Są to środki o działaniu powierzchniowym. Ze względu na możliwość spowodowania oparzeń Miedziany przeciwko parchowi można stosować tylko do pierwszych zabiegów (w fazie zielonego pąka). Do zakażeń rdzą gruszy dochodzi nieco później (faza białego względnie różowego pąka), wymienione preparaty nie zabezpieczają dostatecznie drzew przed rdzą.

Czynnikiem w dużym stopniu zwiększającym zagrożenie wystąpienia rdzy jest sąsiedztwo jałowców, a z tym często spotykamy się w produkcji amatorskiej. Porażone jałowce rosnące w pobliżu gruszy są źródłem infekcji.

Brak właściwej profilaktyki i zaniechanie ochrony powoduje, że rdza gruszy bardzo łatwo zasiedla grusze, pigwę oraz inne gatunki roślin ozdobnych i dziko rosnących z rodziny różowatych (głóg, irga, jarząb). Choroba spotykana jest również na jabłoniach. Podobnie sprawa wygląda w przypadku infekcji chorobotwórczych rdzy na porzeczkach i agrestie (rdza wejmutkowo-porzeczkowa, rdza agrestu) i roślinach ozdobnych (biała rdza złocienia, rdza brunatna złocienia, rdza pelargonii).

Charakterystyczną cechą rdzy jest wielopostaciowość (polimorfizm) zarodników powstających w cyklu rozwojowym patogena. Epidemie rdzy mają przebieg gwałtowny i bardzo duży zasięg występowania, ponieważ zarodniki letnie w olbrzymich ilościach są rozsiewane przez wiatr na bardzo duże odległości, na setki, a nawet tysiące kilometrów.

Rdza gruszy jak każdy chorobotwórczy gatunek rdzy ma dwóch żywicieli. Jej żywicielem pośrednim są jałowce, zwłaszcza jałowiec pospolity i jałowiec sabański. Masowe nasadzenia w ogrodach roślin iglastych, w tym wspomnianych jałowców w dużej mierze przyczyniło się do powszechnych infekcji chorobotwórczych różnych rdzy, w tym gruszonej.

Do zakażenia gruszy dochodzi na wiosnę, w okresie przed kwitnieniem. Pierwsze małe, jaskrawe pomarańczowo-żółte plamy widoczne są na liściach gruszy w maju, w ciągu dwóch tygodni od zakażenia.

Liście w miejscu porażenia grubieją i sztywnieją. Z biegiem czasu plamy powiększają się i w sierpniu ich wielkość może osiągnąć nawet kilkanaście milimetrów. Przy dużym nasileniu choroby może nastąpić całkowite porażenie blaszki liściowej. W obrębie przebarwień tworzą się drobne skupiska strzępek grzyba – wzniesienia w których formują się zarodniki będące źródłem zakażeń wtórnych. W lipcu i sierpniu w miejscu plam na dolnej stronie liści pojawiają się wypukłe skupiska zarodników ognikowych, które zakażają żywiciela pośredniego jakim są jałowce. Jesienią na jałowcach powstają zarodniki przetrwalnikowe rdzy, które na wiosnę kiełkują i dokonują zakażenia na młodych rozwijających się liściach gruszy. Grzybnia w pędach jałowca rozwija się przez wiele lat, powodując powstawanie wrzecionowatych zgrubień. W tych miejscach kora na pędach jałowca nabrzmiewa, pęka i wykrusza się. Szkody na jałowcach są stosunkowo niewielkie. Pędy zamierają wraz z częścią pędu znajdującą się powyżej infekcji. Szkody na drugim gospodarzu (gruszy) powodują bardzo silne zniszczenia liści i ich przedwczesne opadanie. Osłabione drzewa, na skutek wczesnego opadania liści, są bardziej podatne na przemarzanie oraz porażenie przez patogeny pochodzenia grzybowego i bakteryjnego. Rdza poraża również pączki liściowe, młode pędy i owoce. Porażone pędy ulegają zniekształceniu i wkrótce zamierają, owoce zaś opadają.

Podatność odmian na rdzę gruszy jest zróżnicowana. Faworytka i Bonkreta Williama należą do odmian podatnych na infekcję. Natomiast Lukasówka i Bera Hardy oraz Paryżanka należą do odmian mniej podatnych.



Profilaktyka i zwalczanie

- Unikanie sadzenia grusz, w pobliżu jałowców.
- Wybieranie przy nowych nasadzeniach odmian mniej podatnych na infekcje.
- Niesadzenie lub ewentualne karczowanie jałowców z ogrodów.
- Lustracja zdrowotności grusz i jałowców oraz prowadzenie ochrony chemicznej.
- Wycinanie i palenie porażonych pędów jałowców.
- Wygrabianie i niszczenie chorych liści i owoców porażonych przez rdzę.

W sadach, w których prowadzona jest ochrona chemiczna przeciwko parchowi gruszy, dodatkowe opryski przeciwko rdzy gruszy (jak już wcześniej wspomniano) nie są konieczne. Fungicydy stosowane przeciwko parchowi gruszy skutecznie zapobiegają występowaniu choroby. Jeżeli jednak nie wykonujemy oprysków przeciwko parchowi, a na gruszech corocznie pojawia się rdza, wskazane jest chemiczne zwalczanie patogena. Prawidłowo przeprowadzona lustracja zdrowotności drzewek będzie pomocna w podjęciu właściwych decyzji odnośnie opryskiwania. Profesjonalną lustrację zdrowotności w sadach towarowych prowadzi się według poniższej procedury.



Wskazówki dotyczące oceny zdrowotności są uniwersalne i można je zastosować również w uprawach prowadzonych na mniejszą skalę. Pierwszą ocenę występowania choroby należy wykonać na przełomie maja i czerwca, a następne po 4 tygodniach. Obserwacje drzew prowadzić do października, ze szczególnym uwzględnieniem miesięcy od maja do lipca, kiedy to objawy choroby występują w największym nasileniu. Zmiany chorobowe obserwować głównie na liściach i pędach. Porażenie liści oceniać w sadach towarowych na około 15 losowo wybranych drzewach na kwaterze. W przypadku sadu przydomowego poleca się losowe pobieranie liści z wszystkich grusz w ogrodzie. Zainfekowanie już 10-20% powierzchni liścia ocenia się w 5 punktowej skali jako słabą zdrowotność, a porażenie liścia w przedziale 20-50% jako zdrowotność bardzo słabą.



Profilaktyczne zabiegi ochronne przeciwko rdzy gruszy prowadzi się od stadium białego pąka do około miesiąca po kwitnieniu. Maksymalnie do 30 dni po opadnięciu płatków kwiatowych. Opryski wykonywać co 10-14 dni, w zależności od przebiegu pogody. Ze względu na łatwość rozsiewania się zarodników i przenoszenia ich przez wiatr na znaczne odległości, trudno jest całkowicie wyeliminować źródło infekcji.

Do stosowania w uprawach małoobszarowych (na odpowiedzialność użytkownika) do zwalczania rdzy gruszy rejestrację posiada fungicyd Zato 50 WG.

Jest środek o działaniu mezosystemicznym. Substancja aktywna rozprzestrzenia się w fazie gazowej na liściach. W celu zapobiegania powstawaniu form odpornych patogenów środek stosować nie częściej niż dwa razy w sezonie, przemiennie ze środkami o innym mechanizmie działania. Zato 50 WG działa w szerokim zakresie temperatur. Maksymalna dawka środka dla jednorazowego zastosowania wynosi 1,5 g/100 m². Zalecana dawka dla jednorazowego zastosowania: 1,5 g/100 m². Preparat jest dostępny dla nieprofesjonalistów, czyli osób nie posiadających stosownych uprawnień w zakresie stosowania środków ochrony roślin.

Najbardziej skuteczne w zwalczaniu rdzy gruszy są fungicydy triazolowe z grupy IBE np. Score 250 EC. Należy jednak pamiętać, że preparatów z grupy IBE nie można stosować częściej niż 2 razy w sezonie i tylko przemiennie, ze względu na możliwość pojawiania się form odpornych grzyba powodującego parcha gruszy. Preparaty te jednak są niedostępne dla działkowiczów i posiadających sady przydomowe.

W kompleksie ogrodów przydomowych i działkowych tylko wspólna akcja podejmowana przez sąsiadów może przyczynić się do ograniczania wszelkich infekcji chorobotwórczych. Warto wiedzieć, że rdza gruszy była już znana na przełomie XIX i XX wieku. Była wtedy traktowana jako osobliwość w sadzie. Występowała bardzo rzadko, bo jałowce w ogrodach sadzono sporadycznie. Jeżeli chcemy

bezproblemowo w ogrodach uprawiać grusze to trzeba być może dokonać wyboru pomiędzy gruszkami a jałowcami? Decyzja w wielu przypadkach nie będzie łatwa, ale na pewno zmniejszy ryzyko wystąpienia rdzy gruszy, choć całkowicie go nie wyeliminuje.

Literatura:

1. Metodyki prowadzenia obserwacji występowania organizmów szkodliwych i oceny potrzeby wykonania zabiegów ochrony roślin, Instytut Ogrodnictwa 2014
2. Etykiety środków ochrony roślin, www.minrol.gov.pl

Janina Klimek
Dział Systemów Produkcji Rolnej, SJiD
Zdjęcia: dr B. Meszka